

VEŘEJNÉ FINANCE

LS 2023

Richard Šmilňák

Výstřížky, dění let 2020 – 2021

- Výroční [zpráva](#) NKÚ
- *V rámci programu Antivirus bylo v roce 2021 vyplaceno **25,8 mld. Kč**, v roce 2020 **23,7 mld. Kč**. V roce 2021 byl vyplacen kompenzační bonus ve výši **19,2 mld. Kč**, v roce 2020 ve výši **24,4 mld. Kč**.*
- ČR i v roce 2021 nadále vykazovala nejnižší míru nezaměstnanosti v EU, a to **2,8 %**, což bylo o téměř **5 p. b.** méně než průměrná míra nezaměstnanosti v EU.
- Dle pokladního plnění zveřejněného Ministerstvem financí činily v roce 2021 výdaje vynaložené v souvislosti s pandemií onemocnění covid-19 celkem **153 mld. Kč**, což znamená meziroční nárůst o **6,7 mld. Kč**. Celkové výdaje státního rozpočtu se meziročně zvýšily o **64 mld. Kč**, to znamená, že nárůst výdajů označených Ministerstvem financí jako související s pandemií onemocnění covid-19 činil **pouze 10,5 %** meziročního zvýšení výdajů.
- + graf 6, s. 23

- Více [aktuální](#) dění (2022)
- Na makroekonomické úrovni je hlavním problémem prohlubující se strukturální deficit daný růstem mandatorních výdajů a rostoucí tempo zadlužování. Růst HDP byl loni o 1,1 procentního bodu nižší, než byl průměr EU. Naopak pátá nejvyšší inflace v EU výrazně snižuje životní úroveň obyvatel. Reálná mzda meziročně klesla o 7,5 %, což je jeden z nejhorších výsledků v rámci zemí OECD. To vše je zářímováno absencí klíčových reforem důchodového, zdravotního i sociálního systému, bez nichž je stabilizace veřejných financí nemožná. Při rekordním růstu mandatorních výdajů – připomeňme jen valorizaci důchodů, která se v době dvouciferné inflace stává časovanou rozpočtovou bombou – hledá stát zdroje.
- Skutečný smysl dotací nahradil formalismus, čerpání je nadřazeno smysluplnosti a potenciálním přínosům dotací. Systém stovek dotačních titulů, v jejichž rámci se rozdělují stovky miliard korun, se stal neřiditelným. Jeho samotná obsluha vyžaduje významné finanční prostředky a personální zajištění. Nikdo se nezabývá administrativními a distribučními náklady, a to ani na straně státu, ani na straně žadatelů o dotace. Myšlenka, že by bylo možné v zavedeném systému snížit počet státních úředníků, je zcela nerealizovatelná.
- Ukazuje se, že je nezbytné přehodnotit, kterými z dotovaných oblastí stát naplňuje své klíčové role a zda dotační politiky skutečně přinášejí proklamované výsledky i jinde než na papíře. Veřejné zdroje budou vždy vzácné a země, která je dokáže smysluplně alokovat a koncentrovat je do oblastí strategického významu, má šanci získat konkurenční výhodu. Konečně i NERV poukázala ve své studii k vyhodnocování dopadů regulace na velmi nízkou úroveň materiálů, které hodnotí dopady jednotlivých politik a které vláda následně (pouze) bere na vědomí.
- Samostatnou kapitolou této výroční zprávy jsou případy, kdy stát jednal v rozporu s vlastními prioritami a cíli – a to i v tak klíčových oblastech, jako jsou zemědělství nebo životní prostředí. Ukázkou neefektivity je pak digitalizace agend veřejné správy. V mezinárodním srovnání DESI, zaměřeném primárně na digitalizaci, jsme loni opět o jednu příčku klesli, a to na 19. místo v rámci EU. Celkové výdaje na ICT za loňský rok byly přitom o třetinu vyšší než v roce 2018. Potvrzuje se to, co opakovaně říkáme: digitalizování neefektivních procesů k efektivnímu výkonu státní správy nevede.
- + grafy s. 17, 24, 29

Case study: COVID a digitalizace

- erouska, chytrá karanténa (387 mil.), informační systém Pandemie
- Nové instituce na „řízení nemoci“
- „Za informační podporu Ministerstvo zdravotnictví (MZd) a Ústav zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS) vynaložily v kontrolovaných letech celkem 495 milionů korun. Z kontroly vyplývá, že protiepidemickou informační podporu MZd nepřipravilo, případně nevyužilo, což se výrazně promítlo do toho, jak resort zvládal řídit epidemii onemocnění covid-19. Po jejím vyhlášení provázal řízení chaos a budování nové IT infrastruktury pak vysoká míra improvizace, což přineslo řadu problémů.“
- „S daty získanými z aplikace eRouška ve výsledku MZd nepracovalo. A to přesto, že za její vývoj a provoz zaplatilo 20 milionů korun.“
- „V rámci Chytré karantény se jednalo například o úhradu hovorů call center, kde se v kontrolovaném období průměrné náklady na jeden odchozí hovor pohybovaly v rozmezí od 66 do 435 Kč. Výdaje na službu provozování call center představovaly nejvýznamnější část fakturovaných nákladů v rámci systému služeb Chytrá karanténa – jednalo se o 40 % z celkových 387 milionů korun.“
- [zdroj](#)

Lahůdka egyptských VF

- Od 1950s dotovaný chléb
- „právo na placku“
- 2/3 (70 M lidí) má nárok na 5 placek denně+ cena je stejná už 30 let; od 1/2023 ↑ dotovaných o 10 %
- váha chleba:
 - 1988: 150 g
 - 2023: 90 g
- Cena v nestátních pekárnách tržní do 20.3.2022 ← přišlo zastropování na tři měsíce (pak prodlouženo)
- + 4/2022 kvóty na mouku do dotovaných pekáren

[Zdroj](#) + [zdroj](#) + [zdroj](#) + [zdroj](#)

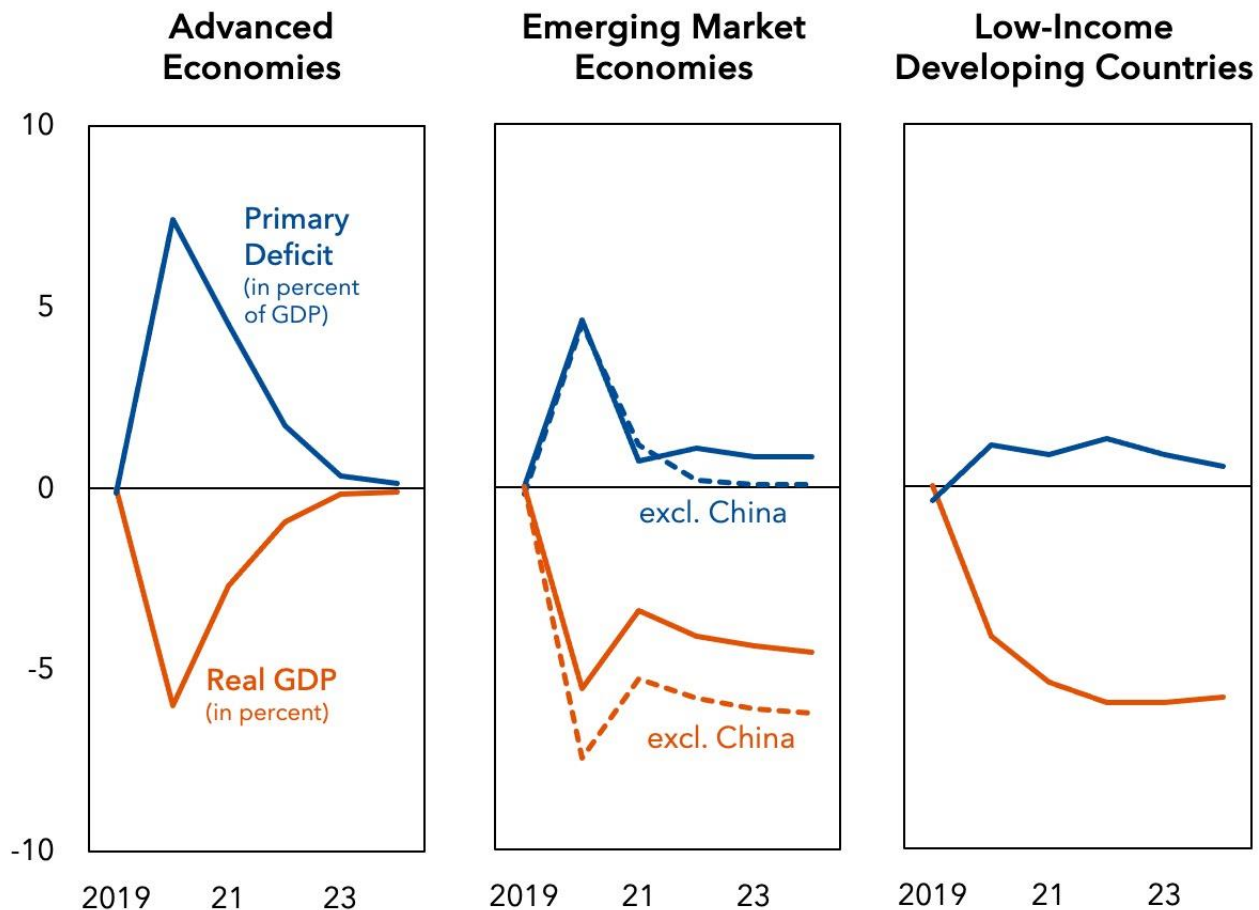
[vyhýbání](#) se neschopnosti splácet

Globální okénko uvolněná stavidla VF

Moving in tandem with an uneven recovery

Since peaking in 2020, deficits have fallen globally, but they are expected to remain above pre-pandemic levels.

(deviations from pre-pandemic projections)

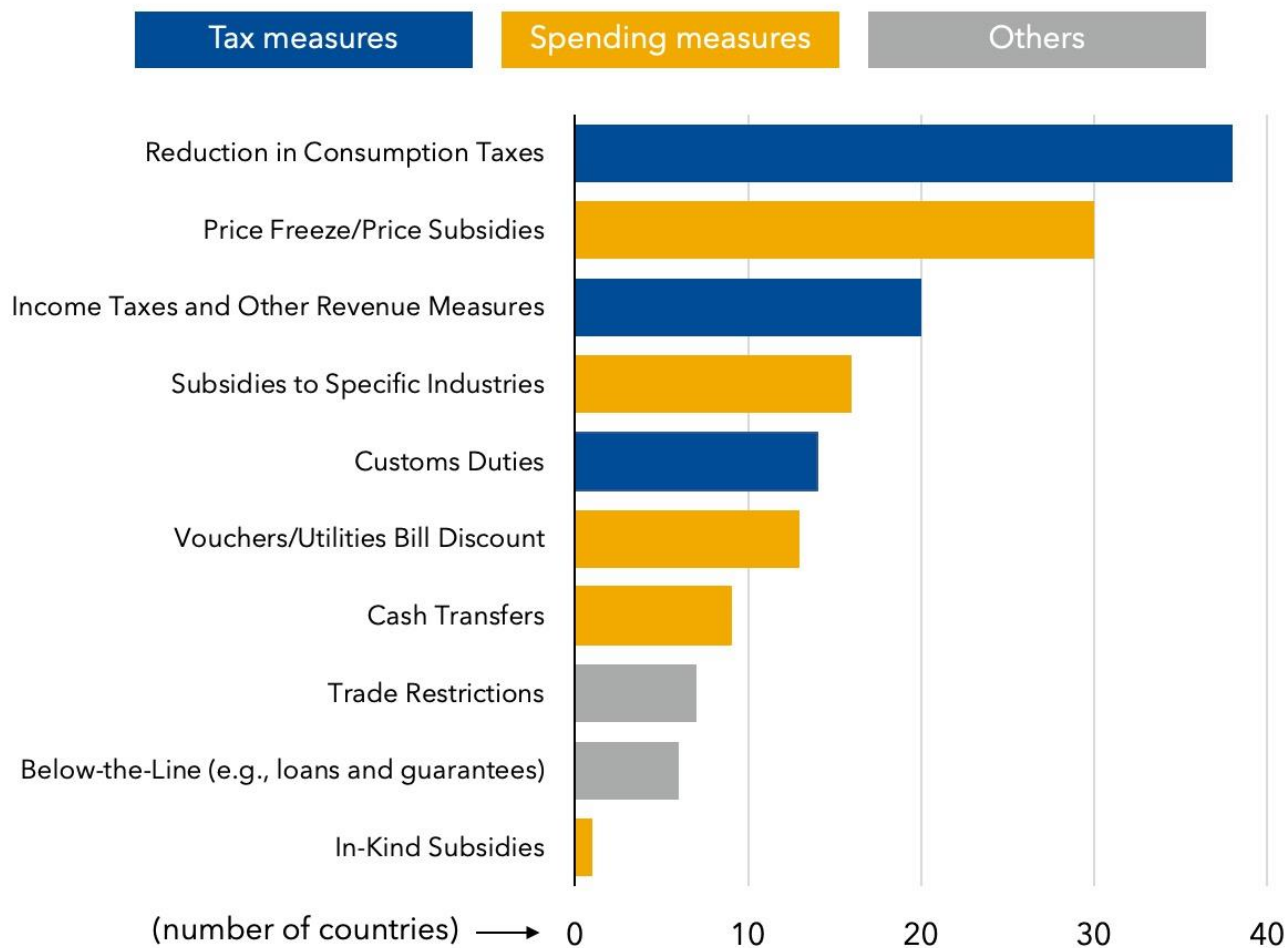

Sources: World Economic Outlook Database and IMF staff calculations.

Note: Chart shows deviations from pre-pandemic projections reported in the January 2020 World Economic Outlook.

Coping with higher energy and food prices

To lessen the burden on households, most governments have announced measures to limit the rise in domestic energy and food prices this year.

[zdroj](#)

Source: IMF desk survey based on inputs for 134 countries (responses received as of March 31, 2022).

Note: This graphic includes measures announced after January 1, 2022.

Otázky k diskusi

- Zhoršila, nebo zlepšila vláda dopady pandemie?
- Dokáže stát skrze veřejné finance přesouvat blahobyť v čase?
- Do roku 2025 budou provedeny práce za 175 mld. v rámci Národního plánu obnovy. Je to procyklické, anebo proticyklické opatření?
- Proč 30 let mluvíme o tom, že brzy proběhne reforma penzijního systému? Aspoň dvě dekády víme, že současná konfigurace vede ke kritickému rozvalu veřejných financí.
- Lze učinit fiskální politiku nezávislou na rozhodování vlády?
- Když se zhoršuje rating dluhopisů vydávaných vládou, co to znamená pro veřejné finance?
- Zákonodárci v roce 2020 2x změnili zákon upravující možnosti jejich rozpočtování → jaký to vysílá signál?
- Komu stát vloni pomohl? Kdo nejvíce inflací trpí?
- Je lepší, když se zadlužují firmy, nebo stát?